

Tai jūsu duomenys – valdykite juos

**PILIEČIAMS SKIRTOS
DUOMENŲ APSAUGOS
ES GAIRĖS**

JŪSŲ DUOMENŲ APSAUGA ES

Nesvarbu, ar naudojamės internetinės bankininkystės paslaugomis, perkame internetu ar pildome elektroninę mokesčių deklaraciją, – mes vis dažniau dalijamės savo asmens duomenimis.

ES bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR) padeda jums kontroliuoti šią informaciją – juo užtikrinamos **kelios svarbios teisės**, leidžiančios geriau apsisaugoti.

📌 KAS YRA ASMENS DUOMENYS?

BDAR taikomas bet kokiai informacijai, susijusiai su jumis kaip su gyvu asmeniu, kurio tapatybė yra arba gali būti nustatyta. Tai gali būti, pavyzdžiui, jūsų vardas, pavardė, namų adresas, asmens tapatybės kortelės numeris, interneto protokolo (IP) adresas ar informacija apie jūsų sveikatą.

Tam tikriems neskelbtiniems duomenims, kaip antai susijusiems su jūsų sveikata, rasine

ar etnine kilme, politinėmis pažiūromis ar lytine orientacija, taikoma speciali apsauga. Juos galima rinkti ir naudoti tik esant tam tikroms sąlygoms, pavyzdžiui, gavus jūsų aiškų sutikimą arba jeigu tai leidžiama pagal nacionalinius įstatymus.

📌 KADA TAISYKLĖS TAIKOMOS?

Taisyklės taikomos, kai jūsų duomenys **renkami, naudojami ir saugomi** skaitmenine forma arba susistemintame rinkinyje popierine forma.

Visoje ES taikomos bendros taisyklės, tačiau kai kuriose srityse jos gali būti papildytos nacionalinės teisės aktais. Tai reiškia, kad turite tokias pačias teises, nepriklausomai nuo to, kokiam ES subjektui pateikėte savo duomenis. Šios taisyklės taikomos ir įmonėms, kurios yra už ES ribų. Jeigu jos siūlo prekes ir paslaugas ES arba stebi jūsų elgesį ES, jos turi užtikrinti tokį patį duomenų apsaugos lygį.

TEISĖ ŽINOTI, KAS TVARKO JŪSŲ DUOMENIS IR KODĖL

Rinkdama jūsų duomenis organizacija turi jums pateikti aiškia informaciją apie jūsų duomenų naudojimą, įskaitant šią informaciją:

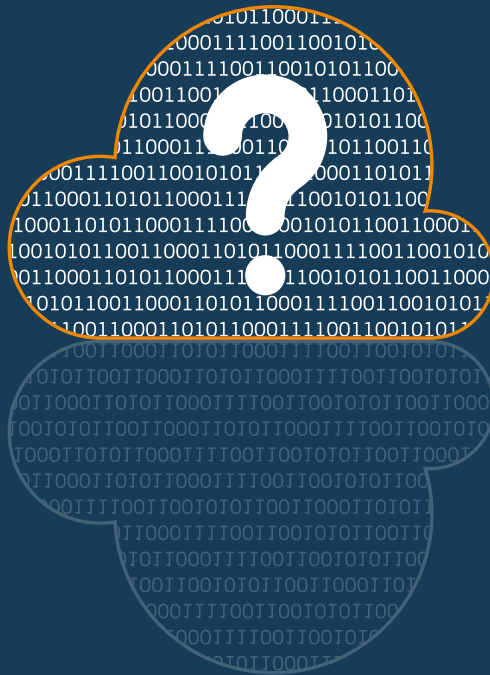
- kokiais tikslais jūsų duomenys bus naudojami;
- koks yra jūsų duomenų tvarkymo teisinis pagrindas;
- kiek laiko jūsų duomenys bus saugomi;
- su kuo bus dalijamasi jūsų duomenimis;
- jūsų pagrindinės teisės į duomenų apsaugą;
- ar jūsų duomenys bus perduoti už ES ribų;
- jūsų teisė pateikti skundą;
- kaip atšaukti savo sutikimą, jeigu jį davėte;
- už duomenų tvarkymą atsakingos organizacijos ir jos duomenų apsaugos pareigūno, jeigu toks yra, kontaktiniai duomenys.

Ši informacija turi būti pateikta **aiškia** ir **paprasta** kalba.

Asmens duomenis galima rinkti ir tvarkyti tik aiškiai apibrėžtu tikslu. Rinkdama jūsų duomenis įmonė turi jus informuoti, koku tikslu bus naudojami jūsų duomenys. Ji privalo pasirinkti, kad būtų tvarkomi tik susiję duomenys ir jie nebūtų laikomi ilgiau nei reikia.

Kažką nusipirkote internetu?

Pardavėjas turi rinkti tik tuos duomenis, kurių reikia sutarčiai įvykdyti. Jis taip pat turi pateikti jums pirmiau nurodytą informaciją ir ištrinti duomenis, kai jų nebereikia.

TEISĖ SUSIPAŽINTI SU SAVO DUOMENIMIS

Jūs turite teisę reikalauti nemokamai susipažinti su asmens duomenimis, kuriuos organizacija turi apie jus, ir gauti tokių duomenų kopiją prieinama forma.

Mobiliosios programėlės per daug prašo?

Nusipirkote fizinio aktyvumo sekimo apyrankę ir pradėjote naudoti sveikatos programėlę, kuri stebi jūsų veiklą. Programėlės operatoriaus galite prašyti pateikti visą apie jus tvarkomą informaciją, įskaitant visus abonemento duomenis (pavyzdžiui, jūsų vardą, pavardę ir kontaktinius duomenis, jei aktualu) ir visą informaciją, kuri buvo surinkta apie jus naudojant sekimo apyrankę (kaip antai širdies ritmą, rezultatus ir pan.).

Norite sužinoti, ką elektroninė parduotuvė žino apie jus?

Internetinėje parduotuvėje įsigijote prekių. Galite reikalauti, kad įmonė pateiktų asmens duomenis, kuriuos ji turi apie jus, įskaitant jūsų vardą, pavardę, kontaktinius duomenis, kredito kortelės informaciją, apsipirkimo datas ir pirkinius.

TEISĖ NESUTIKTI

Jeigu organizacija tvarko jūsų asmens duomenis, jūs galite turėti teisę su tuo nesutikti. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis pirmenybė gali būti teikiama viešajam interesui, pavyzdžiui, jeigu atliekamas mokslinis arba istorinis tyrimas.

Taip pat turite teisę bet kada nesutikti, kad jums būtų siunčiama tiesioginei rinkodarai skirta informacija.

Atsibodo reklamos?

Internetu nusipirkote du bilietus į savo mėgstamos grupės koncertą. Dabar esate užverstas reklama apie nedominančius koncertus ir renginius. Informuojate internetinę bilietų pardavimo įmonę, kad daugiau nebenorite gauti reklaminės medžiagos. Įmonė turėtų nutraukti jūsų duomenų tvarkymą tiesioginės rinkodaros tikslais ir netrukus turėtumėte nebesulaukti iš jos jokių elektroninių laiškų. Ši paslauga turėtų būti nemokama.

TEISĖ IŠTAISYTI SAVO DUOMENIS

Neteisingi asmens duomenys gali turėti didelės įtakos jūsų gyvenimui, ypač kreipiantis dėl paskolos, draudimo, kredito ir pan.

Jeigu manote, kad organizacijos turimi jūsų asmens duomenys gali būti neteisingi, neišsamūs ar netikslūs, galite paprašyti juos ištaisyti. Tai turi būti atlikta be nepagrįsto delsimo.

Dėl neteisingų duomenų patiriate išlaidų?

Kreipiatės dėl naujos draudimo sutarties, tačiau pastebite, kad įmonės įrašuose klaidingai nurodyta, kad rūkote. Dėl to didėja gyvybės draudimo įmokos. Jūs turite teisę kreiptis į įmonę ir prašyti ištaisyti šiuos duomenis.

TEISĖ REIKALAUTI IŠTRINTI DUOMENIS IR BŪTI PAMIRŠTAM

Jeigu organizacija prašė jūsų sutikimo tvarkyti duomenis, galite reikalauti, kad ji nutrauktų jūsų duomenų tvarkymą atšaukdami savo sutikimą. Ji privalo tai padaryti, jeigu neturi kito teisinio pagrindo tvarkyti jūsų duomenis. Atšaukti sutikimą turi būti taip pat lengva kaip jį duoti.

Jeigu jūsų duomenys yra nebereikalingi arba jie tvarkomi neteisėtai, galite reikalauti tokius duomenis ištrinti. Tačiau būtina užtikrinti ir kitas ES teises, kaip antai saviraiškos laisvę. Pavyzdžiui, prieštaringų visuomenės veikėjų pasisakymų negalima automatiškai ištrinti, jeigu viešojo intereso labui jie turi būti prieinami internete.

Paprastai, organizacijos privalo ištrinti iš vaikų surinktus asmens duomenis, kurie tvarkomi per mobiliąją programėlę ar interneto svetainę.

*Paieškos
rezultatai nebėra
aktualūs?*

Suvedę savo pavardę internetinėje paieškos sistemoje, tarp paieškos rezultatų randate nuorodą į seną laikraščio straipsnį apie įsiskolinimą, kurį jau seniai padengėte. Jeigu nesate viešas asmuo ir jūsų interesus pašalinti straipsnį yra didesnis nei plačiosios visuomenės interesus turėti galimybę susipažinti su tokia informacija, paieškos sistema privalo ištrinti tokias nuorodas.

TEISĖ IŠSAKYTI SAVO NUOMONĘ, KAI SPRENDIMAI PRIIMAMI AUTOMATIZUOTAI

Kai kurios organizacijos, kaip antai bankai, mokesčių inspekcijos ir ligoninės, naudojami algoritmais priimdamos su jumis susijusius sprendimus pagal jūsų asmens duomenis. Toks sprendimų priėmimas yra efektyvus, tačiau ne visada skaidrus. Šie sprendimai gali turėti jums teisinių pasekmių arba kitokios didelės įtakos jūsų gyvenimui. Tokiais atvejais organizacijos privalo:

- pranešti jums, jeigu jų sprendimai priimami automatizuotomis priemonėmis;
- suteikti jums teisę prašyti, kad automatizuotomis priemonėmis priimtą sprendimą peržiūrėtų žmogus;
- leisti jums ginčyti automatizuotomis priemonėmis priimtą sprendimą.

Automatizuotu duomenų tvarkymu grindžiami sprendimai yra leidžiami tam tikromis aplinkybėmis, pavyzdžiui, kai tai leidžiama pagal konkrečių įstatymą.

Kreipiatės dėl paskolos?

Į internetinį banką kreipiatės dėl paskolos. Jūsų prašoma pateikti savo duomenis, pagal kuriuos banko algoritmas nustato, ar bankas jums suteiks paskolą, ir pateikia siūlomą palūkanų normą. Jums turi būti pranešta, kad galite išreikšti savo nuomonę, ginčyti sprendimą ir prašyti, kad žmogus peržiūrėtų pagal algoritmą priimtą sprendimą.

TEISĖ PERKELTI SAVO DUOMENIS

Jeigu įmonė naudoja jūsų duomenis remdamasi jūsų sutikimu arba pasirašyta sutartimi, galite prašyti, kad ji grąžintų jums jūsų duomenis arba persiųstų juos kitai įmonei, kurios paslaugomis norėtumėte naudotis. Tai vadinama teise į duomenų perkeliamumą. Pradinis tiekėjas, pavyzdžiui, socialinės žiniasklaidos įmonė, bankas ar net sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas, turi perduoti šiuos duomenis naujam tiekėjui. Duomenų perkėlimas turėtų padėti jums lengviau pasiekti kitas rinkas ir tiekėjus, todėl užtikrina didesnę pasirinkimą.

Radote pigesnį tiekėją?

Jūs radote pigesnį elektros energijos tiekėją. Dabartinio tiekėjo galite prašyti perduoti jūsų duomenis tiesiai naujam tiekėjui, jeigu tai yra techniškai įmanoma. Bet kokių atveju jis turi grąžinti jūsų duomenis dažnai naudojamu kompiuterio skaitomu formatu, kad galėtumėte juos panaudoti kitose sistemose.

▲ DUOMENYS BUVO PRARASTI ARBA PAVOGTI?

Taisyklėmis užtikrinama jūsų apsauga. Jūsų duomenis turinti organizacija turi pranešti apie duomenų saugumo pažeidimo pavojų nacionalinei duomenų apsaugos institucijai (DAI). Jeigu duomenų nutekėjimas kelia jums didelį pavojų, jūs taip pat turite būti asmeniškai informuoti.

Duomenų apsaugos institucijos veikia visose ES šalyse. Jos prižiūri ES duomenų apsaugos teisės akto įgyvendinimą.

Taksi įmonė prarado jūsų duomenis?

Taksi paslaugomis naudojotės per mobiliąją programėlę. Taksi įmonėje įvyksta didelis asmens duomenų saugumo pažeidimas, per kurį pavogti vairuotojų ir vartotojų duomenys. Galite pateikti skundą savo DAI, kad ji ištirtų šį atvejį.

▲ MANOTE, KAD BUVO PAŽEISTOS JŪSŲ TEISĖS Į DUOMENŲ APSAUGĄ?

Galite kreiptis į organizaciją, kuri turi jūsų duomenis. Taip pat visada galite pateikti skundą savo nacionalinei duomenų apsaugos institucijai arba kreiptis į nacionalinį teismą. Duomenų apsaugos institucija gali organizacijai taikyti įvairias sankcijas, įskaitant sustabdyti ar nutraukti duomenų tvarkymą ir skirti baudą.

Jeigu patyrėte žalą, taip pat galite reikalauti kompensacijos pareikšdami ieškinį organizacijai arba paprašydami nevyriausybinės organizacijos, kuri veikia duomenų apsaugos srityje, jums atstovauti.

Susisieki su savo nacionaline DAI http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/structure/data-protection-authorities/index_en.htm

Kaip susisiekti su ES

Asmeniškai

Visoje Europos Sąjungoje yra šimtai Europe Direct informacijos centrų. Artimiausio centro adresą rasite svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt

Telefonu arba el. paštu

Europe Direct tarnyba atsakys į jūsų klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti:

- nemokamu numeriu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kai kurie operatoriai už šiuos skambučius gali imti mokesť),
- šiuo standartiniu numeriu: +32 22999696 arba
- elektroniniu paštu svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt

Printed by Bietlot in Belgium

Nei Europos Komisija, nei joks Komisijos vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2018

© Europos Sąjunga, 2018

Pakartotinai naudoti leidžiama nurodžius šaltinį.

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika reglamentuojama Sprendimu 2011/833/ES (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

PRINT ISBN 978-92-79-77574-1 doi:10.2838/915888 DS-01-18-022-LT-C

PDF ISBN 978-92-79-77561-1 doi:10.2838/85578 DS-01-18-022-LT-N

ES duomenų apsaugos taisyklės leidžia jums labiau kontroliuoti savo asmens duomenis, todėl galite drąsiai pirkti, dalytis ir naršyti internete. Sužinokite savo teises ir valdykite savo duomenis.

europa.eu/dataprotection/lt

